Zbornik sudske prakse

RJEŠENJE OPĆEG SUDA (prvo vijeće)

20. studenoga 2017.*

„Tužba za poništenje – Zastupanje po odvjetniku koji nema svojstvo treće strane – Nedopuštenost”

U predmetu T-702/15,

BikeWorld GmbH, sa sjedištem u Sankt Ingbertu (Njemačka), koji zastupa J. Jovy, odvjetnik,

tužitelj,

protiv

Europske komisije, koju zastupaju L. Flynn, B. Stromsky i T. Maxian Rusche, u svojstvu agenata,

tuženika,

povodom zahtjeva na temelju članka 263. UFEU-a radi djelomičnog poništenja Odluke Komisije (EU) 2016/151 od 1. listopada 2014. o državnoj potpori Njemačke SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN) u korist Nürburgringa (SL 2016., L 34, str. 1.),

OPĆI SUD (prvo vijeće),

u sastavu: I. Pelikánová, predsjednica, V. Valančius i U. Öberg (izvjestitelj), suci,

tajnik: E. Coulon,

donosi sljedeće

Rješenje

Okolnosti spora

1 Nürburgring je trkaća staza u njemačkoj saveznoj zemlji Rheinland-Pfalz, koja je između 2002. i 2012. ostvarila korist od brojnih mjera potpore što su se uglavnom sastojale od priljeva kapitala, zajmova, državnih jamstava, pisama namjere, podređenosti potraživanja, cijena najma nižih od tržišnih, isplate naknade za pružanje usluga i isplate potpora.

2 Te mjere su se odnosile na troškove izgradnje i rada objekata izravno povezanih s trkaćom stazom, ponajprije na tribine, izgradnju i rad objekata za promociju turizma (rekreacija, smještaj, razna događanja, trgovina, ugostiteljstvo i igre) te na organizaciju utrke Formule 1.

* Jezik postupka: njemački

3 Dodjeljivale su ih uglavnom savezna zemlja Rheinland-Pfalz i javni subjekti kojima ona upravlja, a koji drže različite objekte kompleksa Nürburgring, to jest Nürburgring GmbH (u daljnjem tekstu: NG), Motorsport Resort Nürburgring GmbH i Congress-und Motorsport Hotel Nürburgring GmbH.

4 Europska komisija je 21. ožujka 2012. odlučila pokrenuti formalni postupak ispitivanja protiv Savezne Republike Njemačke u vezi s potporama dodijeljenima Nürburgringu, uključujući zajmove koje je društvo NG dalo svojim podružnicama, među kojima je i tužitelj BikeWorld GmbH, prethodno BikeWorld Nürburgring Besitz GmbH (u daljnjem tekstu: BWNB), zatim BikeWorld Nürburgring GmbH (u daljnjem tekstu: BWN2) ili njegovi pravni prethodnici kao što je Bike World Nürburgring GmbH (u daljnjem tekstu: BWN1).

5 Predmet poslovanja društva BWN1 bila je trgovina novim i rabljenim motociklima i poticanje mototurizma u regiji Eifel. Društvo BWN1 se u postupku pripajanja s učinkom od 6. rujna 2005. pripojilo društvu BWNB. Društvo BWNB je zatim promijenilo tvrtku u BWN2.

6 Društvo NG je, sukcesivno ili istovremeno, sudjelovalo u kapitalu društava BWNB i BWN1, zatim u kapitalu društva BWN2 te u kapitalu društva tužitelja. Ono je odobrilo zajmove svojim podružnicama BWN1, BWNB i BWN2 (u daljnjem tekstu: sporni zajmovi).

7 Društvo NG je 15. svibnja 2007. Norbertu Brückneru i Jörgu Jovyju prodalo 49 % udjela u kapitalu društva BWN2. U okviru tog prijenosa vrijednost potraživanja koja su odgovarala spornim zajmovima bila je, prema tužitelju, procijenjena na nula eura.

8 Društvo BWN2 je 2008. prestalo sa svojim poslovnim aktivnostima na Nürburgringu.

9 Društvo BWN2 je zatim promijenilo svoju tvrtku u tužiteljevu, a sjedište društva premješteno je u Sankt Ingbert (Njemačka).

10 Nakon što je Savezna Republika Njemačka dodijelila dodatne potpore, Komisija je odlukom od 7. kolovoza 2012. proširila postupak ispitivanja.

11 Komisija je 1. listopada 2014. donijela Odluku (EU) 2016/151 o državnoj potpori Njemačke SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN) u korist Nürburgringa (SL 2016., L 34, str. 1., u daljnjem tekstu: pobijana odluka).

12 U pobijanoj odluci Komisija je utvrdila da su sporni zajmovi doveli do isplate nezakonitih državnih potpora nespojivih s unutarnjim tržištem koje je trebalo vratiti.

13 U uvodnoj izjavi 226. pobijane odluke Komisija je utvrdila da je tužitelj bio obvezan na povrat državnih potpora koje je, pod svojim prethodnim tvrtkama ili putem svojih pravnih prednika, primio u okviru spornih zajmova.

14 Društvo NG je dopisom od 5. svibnja 2015. od tužitelja zatražilo povrat ukupnog iznosa od 4 902 275,29 eura. Ono od 10. kolovoza 2015. pred Landgerichtom Saarbrücken (Zemaljski sud u Saarbrückenu, Njemačka) traži da se tužitelju naloži povrat iznosa od 250 000 eura koje je primio u obliku zajma 4. travnja 2007., povrijedivši članak 108. stavak 3. UFEU-a i članak 107. stavak 1. UFEU-a. Povrh tog postupka društvo NG od tužitelja iz sličnih razloga potražuje iznos od 4 652 200 eura.

Postupak i zahtjevi stranaka

15 Tužitelj je pokrenuo ovaj postupak tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 3. prosinca 2015. Predmet je dodijeljen osmom vijeću Općeg suda te je imenovan sudac izvjestitelj.

16 Komisija je 7. travnja 2016. podnijela odgovor na tužbu.

17 Opći sud je 13. svibnja 2016., u okviru mjere upravljanja postupkom, pozvao tužitelja da razjasni veze koje ima sa svojim zastupnikom Jörgom Jovyjem i da se očituje o dopuštenosti tužbe s obzirom na članak 19. podstavke 3. i 4. Statuta Suda Europske unije.

18 Tužitelj je 30. svibnja 2016. odgovorio da je J. Jovy jedan od njegova dva partnera i da drži 10 % kapitala društva, ali da nema nikakvu ulogu u upravnom i financijskom upravljanju.

19 Tužitelj je 19. srpnja 2016. podnio repliku kojom je obavijestio Opći sud o pokretanju postupka stečaja nad njim te je, nakon što je ponovio zahtjeve za suspenziju izvršenja pobijane odluke iz tužbe, zatražio prekid postupka u ovome predmetu u trajanju od devet mjeseci.

20 Komisija je 22. srpnja 2016. podnijela svoja očitovanja o zahtjevu za prekid zaključivši kako nije potrebno prekinuti postupak.

21 Predsjednik osmog vijeća Općeg suda je odlukom od 29. srpnja 2016. odbio zahtjev za prekid postupka.

22 Komisija je 2. rujna 2016. podnijela odgovor na repliku.

23 Komisija je 16. rujna 2016. priopćila da ne želi da je se sasluša na raspravi. Tužitelj nije podnio zahtjev za saslušanje na raspravi na temelju članka 106. Poslovnika Općeg suda u određenom roku.

24 Odlukom predsjednika Općeg suda od 12. listopada 2016. ovaj predmet je dodijeljen novom sucu izvjestitelju iz prvog vijeća.

25 Tužitelj od Općeg suda zahtijeva da:

– poništi pobijanu odluku, u dijelu koji se odnosi na njega;

– u odnosu na njega suspendira izvršenje pobijane odluke sve dok Opći sud ne donese odluku o ovom postupku

26 Komisija od Općeg suda zahtijeva da:

– primarno,odbaci tužbu kao nedopuštenu;

– podredno, tužbu odbije kao neosnovanu;

– tužiteljici naloži snošenje troškova.

Pravo

27 Sukladno članku 129. Poslovnika, Opći sud može u svakom trenutku po službenoj dužnosti, nakon što sasluša glavne stranke, odlučiti da obrazloženim rješenjem donese odluku o postojanju apsolutne zapreke vođenju postupka među kojima se nalaze uvjeti za dopuštenost tužbe (vidjeti rješenje od 27. ožujka 2017., Frank/Komisija, T-603/15, neobjavljeno, EU:T:2017:228, t. 48. i navedenu sudsku praksu).

28 U predmetnom slučaju Opći sud smatra da, na temelju sadržaja spisa predmeta i objašnjenja koja su dostavile stranke tijekom pisanog dijela postupka, raspolaže s dovoljno podataka te je posljedično odlučio donijeti odluku bez poduzimanja daljnjih koraka u postupku.

29 Komisija se u odgovoru na tužbu i odgovoru na repliku, bez formalnog isticanja prigovora nedopuštenosti, pozvala na zapreku vođenju postupka jer, u bitnome, predmetna tužba ne ispunjava zahtjeve iz članaka 19. i 21. Statuta Suda Europske unije jer je odvjetnik J. Jovy, koji zastupa tužitelja, jedan od njegova dva partnera i, prema tome, nije o njemu neovisan.

30 Tužitelj se o zapreci vođenju postupka očitovao u odgovoru na mjeru upravljanja postupkom Općeg suda (vidjeti gore navedenu točku 17.) i replici. S tim u vezi tvrdio je, u bitnome, da je njegov zastupnik u vrijeme podnošenja tužbe bio s njime povezan samo utoliko što je držao 10 % kapitala društva, ali da nije imao nikakvu ulogu u upravnom i financijskom upravljanju te da ga nije zastupao u svojstvu partnera nego samo kao odvjetnik.

31 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, iz članka 19. stavaka 3. i 4. Statuta Suda Europske unije i članka 21. stavka 1. spomenutog statuta koji se primjenjuje na Opći sud na temelju članka 53. stavka 1. istog statuta, a osobito iz uporabe pojma „zastupani" iz članka 19. stavka 3. spomenutog statuta, proizlazi da za podnošenje tužbe Općem sudu, stranke koje nisu države članice, institucije Europske unije, države stranke Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru (EGP), a nisu države članice i u tom sporazumu navedeno nadzorno tijelo EFTA-e, nisu ovlaštene same postupati, nego se moraju koristiti uslugama treće strane koja treba biti ovlaštena postupati pred sudovima države članice ili države koja je stranka Sporazuma o EGP-u (vidjeti rješenja od 5. prosinca 1996., Lopes/Sud, C-174/96 P, EU:C:1996:473, t. 11. i navedenu sudsku praksu, i od 16. rujna 2015., Calestep/ECHA, T-89/13, EU:T:2015:711, t. 28. i navedenu sudsku praksu).

32 Ovaj zahtjev za korištenje treće strane odgovara poimanju uloge odvjetnika u pravnom poretku Unije, prema kojoj se on smatra suradnikom u postupku i od kojeg se zahtijeva pravna pomoć koja je potrebna klijentu, potpuno neovisna i u njegovu najboljem interesu, kao što to proizlazi iz članka 19. Statuta Suda Europske unije (vidjeti rješenja od 5. rujna 2013., ClientEarth/Vijeće, C-573/11 P, neobjavljeno, EU:C:2013:564, t. 11. i navedenu sudsku praksu, i od 16. rujna 2015., Calestep/ECHA, T-89/13, EU:T:2015:711, t. 29. i navedenu sudsku praksu). S tim u vezi, u okviru sporova pred sudovima Europske unije, taj se zahtjev objektivno provodi i nužno je nezavisan od nacionalnih pravnih poredaka (vidjeti rješenja od 19. studenoga 2009., EREF/Komisija, T-40/08, neobjavljeno, EU:T:2009:455, t. 27. i navedenu sudsku praksu, i od 18. svibnja 2015., Izsák i Dabis/Komisija, T-529/13, neobjavljeno, EU:T:2015:325, t. 17. i navedenu sudsku praksu).

33 Prema Sudu, bit zahtjeva za zastupanje putem treće strane je, s jedne strane, spriječiti privatne stranke da pred sudovima samostalno postupaju bez korištenja posrednika a, s druge strane, osigurati da pravne osobe brani zastupnik koji je dostatno odvojen od pravne osobe koju zastupa (rješenja od 5. rujna 2013., ClientEarth/Vijeće, C-573/11 P, neobjavljeno, EU:C:2013:564, t. 14., i od 4. prosinca 2014., ADR Center/Komisija, C-259/14 P, neobjavljeno, EU:C:2014:2417, t. 25.; vidjeti također rješenje od 6. travnja 2017., PITEE/Komisija, C-464/16 P, neobjavljeno, EU:C:2017:291, t. 27. i navedenu sudsku praksu).

34 Kada je, pri definiranju opsega zaštite povjerljivosti komunikacije između odvjetnika i njihovih klijenata, Sud postavio kriterij da pravna pomoć mora biti pružena „potpuno neovisno" (presuda od 18. svibnja 1982., AM & S Europe/Komisija, 155/79, EU:C:1982:157, t. 24.), takvu je pomoć definirao kao onu koju daje odvjetnik koji je strukturno, hijerarhijski i funkcionalno treća strana u odnosu na osobu koja tu pomoć prima (presuda od 17. rujna 2007., Akzo Nobel Chemicals i Akcros Chemicals/Komisija, T-125/03 i T-253/03, EU:T:2007:287, t. 168.), definicija koja je također relevantna u okviru zastupanja pred sudovima Europske unije [vidjeti u tom smislu rješenje od 9. studenoga 2011., Glaxo Group/OHIM – Farmodiética (ADVANCE), T-243/11, neobjavljeno, EU:T:2011:649, t. 16.]. Osim toga, ocijenjeno je da odvjetnik stranke, u smislu članka 19. stavka 3. Statuta Suda Europske unije, ili neprivilegirana stranka, ne smije imati nikakvu osobnu vezu s predmetom u pitanju ili biti u odnosu ovisnosti sa svojim klijentom koji bi bio takve prirode da riskira nemogućnost ispunjavanja svoje osnovne uloge suradnika u postupku na najprikladniji način (vidjeti u tom smislu rješenja od 30. listopada 2008., Ortega Serrano/Komisija, F-48/08, EU:F:2008:131, neobjavljeno, t. 35.). Konkretno,

Općі sud je smatrao da financijski ili strukturni odnosi koje zastupnik ima sa svojim klijentom ne smiju biti takve prirode da bi doveli do zablude između vlastitih interesa klijenta i osobnih interesa njegova zastupnika (rješenje od 6. rujna 2011., ClientEarth/Vijeće, T-452/10, neobjavljeno, EU:T:2011:420, t. 20.).

35 Zahtjev koji je zakonodavstvo EU-a nametnulo neprivilegiranim strankama da ih pred Općim sudom zastupa nezavisna treća strana ne može se smatrati zahtjevom koji je isključivo usmjeren na isključenje od zastupanja zaposlenika poslodavca i onih koji su o njemu financijski ovisni (vidjeti u tom smislu rješenje od 5. rujna 2013., ClientEarth/Vijeće, C-573/11 P, neobjavljeno, EU:C:2013:564, t. 13.). Radi se o širem zahtjevu čije je poštovanje potrebno ispitati u svakom slučaju zasebno.

36 U predmetnom slučaju važno je ispitati jesu li veze između J. Jovyja i tužitelja te ovog predmeta usklađene sa zahtjevima koji se primjenjuju na zastupanje neprivilegiranih stranaka pred sudovima Unije.

37 Nesporno je da je J. Jovy od društva NG stekao 10 % dionica društva tužitelja i da je od tada jedan u njemu od jedina dva partnera u društvu. Osim toga, iz točke 10. tužbe proizlazi da je u okviru transakcije kojom su J. Jovy i drugi partner ušli u kapital društva tužitelja „vrijednost [spornog] zajma […] bila procijenjena na nulu i ustupljena jednom od novih partnera u izostanku druge raspodjele”, pri čemu se spomenuti partner izjasnio „voljnim za prijenos [njih] bilo kojoj osobi”.

38 Osobne veze koje je odvjetnik tužitelja na taj način imao s tužiteljem i ovim predmetom bile su takve prirode da su riskirale nemogućnost ispunjavanja njegove osnovne uloge suradnika u postupku na najprikladniji način.

39 Tužitelj i njegov odvjetnik nisu istaknuli nijedan argument kao odgovor na Komisijino pozivanje na postojanje apsolutne zapreke vođenju postupka ili na mjeru upravljanja postupkom Općeg suda koji bi omogućio isključenje postojanja takvog rizika u okolnostima ovog slučaja.

40 Naprotiv, iz članaka 8. i 12. tužbe proizlazi da se u ovom predmetu spomenuti rizik ostvario s obzirom na to da je J. Jovy povezao svoj položaj i svoje osobne interese investitora i partnera tužitelja s položajem i interesima svojeg klijenta. Naime, u svrhu osporavanja povrata državnih potpora koje je tužitelj navodno nezakonito primio u okviru spornih zajmova J. Jovy je, s jedne strane, tvrdio da „trenutni partneri tužitelja ni[su] imali apsolutno nikakve veze s onima koji su bili partneri ili imatelji udjela u trenutku kada su zajmovi bili dodijeljeni”. S druge strane, tvrdio je da u trenutku kada je NG prodavao svoj udio u kapitalu tužitelja nije bilo razloga za dvojbe oko pravilnosti dodjele spomenutih zajmova niti poštovanja pravila o državnim potporama jer je „u ugovoru o kupnji [sklopljenim] s društvom NG, potonji uvjeravao [kupce] da nije primio državne potpore”. Istaknuti prigovori su za J. Jovyja i drugog partnera u društvu tužitelja, kao kupaca udjela koje je društvo NG u njemu držalo, bili strogo osobni te se nisu ticali tužitelja čiji su udjeli bili predmet prodaje.

41 Valja stoga utvrditi da je u trenutku podnošenja tužbe J. Jovy imao osobne veze s tužiteljem i ovim predmetom, što podrazumijeva da nije bio dostatno odvojen od tužitelja kako bi ga mogao potpuno neovisno zastupati u smislu sudske prakse u gore navedenoj točki 33.

42 Iz prethodno navedenog proizlazi da, u mjeri u kojoj je tužbu kojom se pokreće postupak potpisao J. Jovy u svojstvu odvjetnika tužitelja, ova tužba nije podnesena sukladno članku 19. stavcima 3. i 4. Statuta Suda Europske unije i članku 51. stavku 1. Poslovnika.

43 Slijedom navedenog, tužbu treba odbiti kao nedopuštenu.

Troškovi

44 Sukladno članku 134. stavku 1. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da tužitelj nije uspio u postupku, treba mu naložiti snošenje troškova, sukladno Komisijinu zahtjevu.

Slijedom navedenoga,

OPĆI SUD (prvo vijeće)

rješava:

1. Tužba se odbacuje kao nedopuštena.

2. Društvu BikeWorld GmbH nalaže se snošenje troškova.

U Luxembourgu 20. studenoga 2017.

Tajnik
E. Coulon

Predsjednik
I. Pelikánová